

ATZINUMS PAR
IZMAIŅU NOVĒRTĒŠANU AKREDITĒTĀ STUDIJU VIRZIENĀ
RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE
STUDIJU VIRZIENS “VESELĪBAS APRŪPE”
PROFESIONĀLĀ BAKALAURA STUDIJU PROGRAMMA
“MĀSZINĪBAS”
(IZGLĪTĪBAS KLASIFIKĀCIJAS KODS 42723)

Informācijas par ekspertu

Vārds	<i>Evija</i>	Uzvārds	<i>Bakša-Zveja</i>
Darbavieta	<i>VSIA Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca Māsa-mentors</i>		
Grāds/profesionālā kvalifikācija		<i>Mg. paed. MBA Māsa</i>	
Apliecinu, ka, vērtējot studiju programmu, man NAV interešu konflikta			

Novērtēšanas vizītes datums: 25.05.2021.

Atzinums sniegts, pamatojoties uz vizītes laikā gūtajām atziņām un veiktajiem novērojumiem un šādiem avotiem:

- Rīgas Stradiņa universitātes (turpmāk tekstā - RSU) 2021. gada 12. marta iesniegums Nr. 60-6/96/2021 par izmaiņu veikšanu RSU studiju virzienā “Veselības aprūpe” profesionālajā bakalaura studiju programmā “Māszinības” un tam pievienotie dokumenti;
- RSU 2021. gada 06. maija vēstule Nr. 60-6/186/2021, kurā pēc Akadēmiskās informācijas centra (turpmāk tekstā - AIC) pieprasījuma sniegta papildinformācija par izmaiņām studiju virziena “Veselības aprūpe” profesionālajā studiju programmā “Māszinības”;
- informācija, kas iegūta intervijās ar RSU un darba devēju pārstāvjiem novērtēšanas vizītes laikā 25.05.2021.;
- Augstskolu likums;
- 2014. gada 26. augusta Ministru kabineta noteikumi Nr. 512 “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”;
- 2009. gada 24. marta Ministru kabineta noteikumi Nr. 268 “Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā, un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu”;
- Likums "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu" (redakcijā, kas stāties spēkā no 01.01.2022.);
- Māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standarts (saskaņots 2020. gada 12. augustā, profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes sēdē, protokols Nr. 6);

**DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU
UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

- Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2013/55/ES (2013. gada 20. novembris), saskaņā ar kuru groza Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un Regulu (ES) Nr.1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu.

1. Informācija par augstskolas plānotajām izmaiņām

Profesionālā bakalaura studiju programma (turpmāk - studiju programma) “Māszinības” ir iekļauta RSU studiju virzienā “Veselības aprūpe”, kas ir akreditēts līdz 2023. gada 8. maijam.

Studiju programma “Māszinības” (kods 42723) pēc sava veida atbilst Latvijas kvalifikācijas ietvarstruktūras (LKI) 6. līmenim. Studiju programma “Māszinības” tiek īstenota 160 kredītpunktu (turpmāk - KP) apjomā, pilna laika klātienes studijās latviešu un angļu valodā.

RSU lūdz veikt izmaiņas studiju virzienā sakarā ar saturisko un organizatorisko izmaiņu nepieciešamību un modernizāciju māsu izglītības nozarē Latvijā. Sākot ar 2022. akadēmisko gadu netiks piešķirta akreditētajā studiju programmā norādītā kvalifikācija māsa (medicīnas māsa) un kāda no pamatspecialitātēm (ambulatorās aprūpes māsa, anestēzijas, intensīvās un neatliekamās aprūpes māsa, bērnu aprūpes māsa, internās aprūpes māsa, ķirurģiskās aprūpes māsa, garīgās veselības aprūpes māsa, operāciju māsa). Izmaiņu rezultātā iegūstamais grāds un profesionālā kvalifikācija – Profesionālais bakalaura grāds veselības aprūpē un māsas (vispārējās aprūpes māsas) kvalifikācija. Līdz ar to tiek mainīta tikai kvalifikācija: no māsas (medicīnas māsas) kvalifikācijas uz māsas (vispārējās aprūpes māsas) kvalifikāciju.

Plānoto specialitātes programmas satura izveidošanas pamats atbilstošu kompetenču nodrošināšanai ir:

- grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 24. marta noteikumos Nr. 268 "Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu”, kas apstiprināti 2020. gada 10. decembrī;
- 2020. gada 12. augustā apstiprināts māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standarts (5.PKL), kas atbilst sestajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim (6.LKI), kas nosaka profesionālās darbības pienākumus, uzdevumus un to izpildei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences, ievērojot Eiropas Māsu asociācijas (*European Federation of Nurses Association*, turpmāk – EFNA) izstrādāto struktūru un respektējot EFNA uzstādījumu: vispārējās aprūpes māsas bāzes izglītība ir iegūta augstskolā;
- grozījumi likumā "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu", kas paredz, ka no 2022. gada 1. janvāra tiek mainīts veselības aprūpes jomā reglamentētās profesijas “Māsa (medicīnas māsa)” nosaukums uz “Māsa (vispārējās aprūpes māsa)”, kas stājas spēkā 2020. gada 7. oktobrī. Grozījumi nosaka, ka māsas izglītības programmas ilgums ir četri akadēmiskie gadi pilna laika studijās 160 kredītpunktu apjomā, kas ietver vismaz 4600 teorētiskās un klīniskās kontaktstundas, no kurām teorētiskās mācības aizņem vismaz vienu trešdaļu un klīniskās mācības – vismaz pusi no minimālā izglītības programmas ilguma.

2. Vizītes gaitas un tikšanās ar augstskolas pārstāvjiem pārskats

Vizīte tika noturēta 2021. gada 25. maijā, attālināti videokonferences (Zoom) veidā sakarā ar valstī noteiktajiem ārkārtas stāvokļa ierobežojumiem epidemioloģiskās situācijas kontekstā.

Vizītes ietvaros tika organizētas piecas tikšanās, kurās kopā ar ekspertu un AIC koordinatoru piedalījās:

- RSU pārstāvji: *prof.* Guntis Bahs – RSU Veselības studiju prorektors; *prof.* Inga Millere – Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultātes dekāne un *lekt.* Eva Cela – Profesionālā bakalaura studiju programmas "Māszinības" vadītāja;
- programmas mācībspēki: *doc.* Gunta Bēta – Liepājas filiāle; *lekt.p.i.* Līga Ēriksone – Liepājas filiāle; *lekt.p.i.* Ilona Zariņa – Māszinību un dzemdību aprūpes katedra; *doc.* Kristaps Circenis – Māszinību un dzemdību aprūpes katedra; *asist.p.i.* Anastasija Gromova – Māszinību un dzemdību aprūpes katedra; *asist.p.i.* Lilija Antoņēviča – Māszinību un dzemdību aprūpes katedra;
- studējošie no dažādiem studiju gadiem, no Rīgas un Liepājas filiāles;
- darba devēju pārstāvji: Inta Ignatjeva – Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas, Zinātniskā institūta Izglītības daļas Apmācību projektu vadītāja; Maira Vīksna – Rīgas 2. slimnīcas Aprūpes direktore; Iveta Bērziņa – Vidzemes slimnīcas, galvenās māsas v.i.; Lana Lēmane – Rīgas Veselības centrs, Bolderājas Filiāles direktore; Māra Skrodere – SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca", galvenā māsa;
- Galveno atziņu/secinājumu apspriešana ar RSU pārstāvjiem: *prof.* Guntis Bahs – RSU Veselības studiju prorektors; *prof.* Inga Millere – Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultātes dekāne; *lekt.* Eva Cela – Profesionālā bakalaura studiju programmas "Māszinības" vadītāja; *doc.* Kristaps Circenis – Māszinību un dzemdību aprūpes katedra; Matīss Sīlis – Studiju inovāciju un attīstības nodaļas vadītājs, Pedagoģiskās izaugsmes centrs; Dagnija Briede – Studiju programmu attīstības projektu vadītāja, Pedagoģiskās izaugsmes centrs; Andreta Siliņa – Studiju programmu attīstības projektu koordinatore, Pedagoģiskās izaugsmes centrs.

Tikšanās laikā ar RSU vadības, studiju virziena un studiju programmas vadības pārstāvjiem, tika izteikta ieinteresētība studiju programmas un profesijas attīstībā, uzsverot māsu lomu drošu, kvalitatīvu un efektīvu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanā.

Tika akcentēta RSU mērķtiecīga virzība uz kvalitātes standartu celšanu, neatpaliekot no ES augstskolu līmeņa.

RSU rūpīgi gatavojas izmaiņām programmā, lai būtu kvalitatīva un uz studentu vērsta programma. Galvenie izaicinājumi ir pārejas periods, finansējuma palielināšana māsu izglītībai, sadarbība ar koledžām, koledžu akadēmisko personālu iesaistot bakalaura izglītībā un prakšu apjoma pieaugums, līdz ar to arī sadarbība ar ārstniecības iestādēm un prakšu vadītājiem.

Profesionālās bakalaura studiju programmas "Māszinības" vadītāja, uzstājās ar prezentāciju par studiju programmu un plānotajām izmaiņām tajā, uzsverot programmas attīstību, starpdisciplināro studiju kursu ieviešanu un kompetenču definējumu atbilstoši 6. EKI. Programmā pakāpeniski palielinot klīnisko prakšu apjomu, lai izpildītu ES Direktīvas un likuma "Par reglamentētām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu" 14. panta trešās daļas 3. punkta noteiktās prasības. Studiju programma, atbilstoši MK noteikumiem Nr. 512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu" sastāv no obligātās daļas un izvēles daļas. Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 512, studiju programmas saturā ir ietverti vispārīzglītojošie studiju kursi 20 KP apjomā, nozares teorētiskie pamatkursi un informācijas tehnoloģiju kursi 36 KP apjomā, t.s. studiju kurss Civilā un vides aizsardzība, pirmā palīdzība (KPUMTK_010) un nozares profesionālās specializācijas studiju kursi 60 KP

apjomā. Izvēles daļa ir 6 KP apjomā un iespēja izvēlēties no kopējā RSU studiju kursu kataloga. Studiju programmas apguves laikā studējošie izstrādā un aizstāv trīs studiju darbus (Projektu izstrāde un finanšu vadība MDAK_343, Aktualitātes nozarē MDAK_347 un kursa darbs sabiedrības veselībā SVUEK_117). Valsts pārbaudījums kopā ar bakalaura darba izstrādi un aizstāvēšanu sastāda 12 KP apjomu.

Prakse sastāda 60 KP no studiju apjoma. Tā tiks realizēta dažāda līmeņa ārstniecības iestādēs, sociālās aprūpes centros. Tā kā māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standartā māsas profesionālie pienākumi un uzdevumi ietver arī pacientu, viņu tuvinieku un visas sabiedrības izglītošanu, tad pacientu un sabiedrības izglītošanai paredzēta prakse 4 KP apjomā. Lai realizētu šo praksi ir noslēgts līgums ar Latvijas Sarkanā krusta organizāciju.

Studiju procesa organizēšanā klīnisko prasmju apmācībai un preklīniskai praksei tiek izmantots RSU Medicīnas izglītības tehnoloģiju centrs vai klīnisko apmācību centri ārstniecības iestādēs. Klīnisko prakšu vadītājiem ir izvirzītas noteiktas prasības – maģistra grāds veselības aprūpē, darba stāžs ne mazāks kā 5 gadi un specializācija.

Studiju programmu tika paredzēts realizēt arī angļu valodā, tomēr tuvāko gadu laikā tās realizācija notiks tikai latviešu valodā. Jāatzīmē, ka RSU un docētāji ir gatavi strādāt arī ar angļu valodā programmas īstenošanas plūsmu.

Tikšanās laikā ar mācībspēkiem tika uzsvērts lielais darbs, kas tika paveikts strādājot pie izmaiņām, jauniem studiju kursiem un prakses programmas. Daļa no programmā iesaistītajiem mācībspēkiem bija iesaistīti māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standarta izstrādes darba grupā. Mācībspēki uzsvēra, ka palielinoties klīniskās prakses apjomam parādās jauni izaicinājumi, valsts līmenī tā nav sakārtota. Lai atrastu prakses vietas, daudz kas ir atkarīgs no personīgajiem kontaktiem. Ziemeļkurzemes reģionālai slimnīcai Ventspilī un Talsos, Kuldīgas slimnīcai, Liepājas reģionālajai slimnīcai ir laba sadarbība ar Liepājas filiāli. Jau kopš 2010. gada prakšu realizācija notiek strādājot viens pret viens, students un prakses vadītājs (mentors).

Ir izstrādāti iekšējie procesi, izveidotas darba grupas studiju kursu ietvaros. Darba gaitā tika izskatīti visi studiju kursi – katedras sēdē, studiju kvalitātes padomē, augstskolas domē, rektorātā un senātā.

Vasaras periodā visiem RSU docētājiem ir jāpiedalās vasaras skolā, pirms jaunās studiju programmas realizācijas uzsākšanas. Attiecībā uz pētniecību tiek pilnveidots studiju kurss, vairāk pievēršoties kvalitatīvai pētniecībai, ne tikai kvantitatīvai, kā tas bija līdz šim. Pētniecība tiek veicināta iedrošinot studentus piedalīties pētījumos un integrējot pētniecību jebkurā studiju kursā. Pētniecības attīstība, pētāmo jomu apzināšana notiek sadarbībā ar darba devējiem.

RSU ir labi attīstīta simulāciju vide. Ir noticis simulāciju simpozījs un apmācība ar ārvalstu kolēģiem. Patreizējā epidemioloģiskajā situācijā simulācijas tiek izmantotas attālināti – virtuālās simulācijas. Jaunie docētāji vada simulāciju apmācības pārējiem kolēģiem. Simulāciju apmācības vadījuši arī Somijas kolēģi. Liepājas filiālē, tāpat kā Rīgā, ir nodrošināta simulāciju vide.

Galvenās izmaiņas studiju programmā ir veiktas studiju kursu saturā, pamatojoties uz jauno māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standartu, jaunākiem klīniskajiem pētījumiem. RSU ir mācībspēku izstrādāts prasmju katalogs, kur noteikti dažādi prasmju līmeņi un pakāpes. Kataloga izstrāde notika kopā ar Liepājas filiāles kolēģiem.

Izmaiņas studijuursos vērstas uz kritiskās domāšanas, lēmumu pieņemšanas prasmi attīstību. Pacientu drošības kritēriji iekļauti daļā studiju kursu, bet jo īpaši klīniskajās procedūrās un pacientu aprūpē.

Mācībspēki akcentēja caurviju prasmi iekļaušanu studijuursos. Studiju kurss nav tikai konkrētās jomas zināšanu apguve. Tas ir arī darbs grupās, lai attīstītu sadarbības un komunikācijas prasmes, pētniecības attīstību.

Uz pierādījumiem balstīta pieeja tiek realizēta sākot ar 1. studiju gadu. Šeit parādās mācībspēku bažas, ka klīniskās prakses vietās māsas ne vienmēr realizē uz pierādījumiem balstītu pacientu aprūpi. Tāpēc būtu nepieciešams, lai praksi vadītāji būtu māsas ar maģistra grādu, kuras spētu argumentēti diskutēt ar studējošo.

Katru gadu tiek piesaistīti 2-3 jauni docētāji. Daļa no tiem tiek uzrunāti jau maģistra studiju laikā.

3. Tikšanās ar studējošiem pārskats

Studenti uzsver pārmaiņu nepieciešamību un uztver tās pozitīvi, it īpaši attiecībā uz palielināto klīniskās prakses apjomu. Par pārmaiņām studenti tika informēti uzsākot studijas 1. kursā. Vecāko kursu studentiem bija tikšanās ZOOM platformā ar studiju programmas vadītāju par izmaiņām programmā. Informācija tika saņemta arī no studējošo pašpārvaldes. Studenti tika iesaistīti arī darba grupā, kvalitātes padomē, bet tikai Rīgā studējošie.

Studenti akcentēja, ka iegūstot vispārējās aprūpes māsas profesiju, viņiem būs lielāka mobilitāte darba tirgū. Kā arī studenti ir apmierināti, ka pēdējā studiju gadā nebūs jāizvēlas konkrēta pamatspecialitāte, bet būs iespēja paskatīties vairākas jomas un tad izvēlēties specializāciju.

Prakses tiek labi organizētas gan Rīgā, gan Liepājas filiālē. Ir iespēja izvēlēties prakses vietu tuvāk dzīvesvietai. Sakarā ar esošo epidemioloģisko situāciju valstī, studenti noslēdz darba attiecības ar ārstniecības iestādī, tad ir iespēja vienlaicīgi strādāt par medicīnas asistentu un iziet praksi.

Sarunas gaitā studenti uzsver nepieciešamību jau studiju laikā maksimāli integrēties ārstnieciskajā vidē, jo nokļūstot reālajā darba vidē stipri mainās priekšstats par izvēlēto profesiju.

Studentiem ir iespēja doties apmaiņas programmās uz citām valstīm, vidēji uz 7-9 valstīm. Šāda iespēja ir gan Rīgas studentiem, gan Liepājas filiāles studentiem.

Kopumā studenti pārmaiņas uztver pozitīvi.

4. Tikšanās ar darba devējiem pārskats

Sarunas laikā tika uzsvērtā jau esošā pozitīvā sadarbība ar RSU. Neskatoties uz māsu trūkumu nozarē, nav problēmu nodrošināt studentus ar prakses vietām un katram studentam piesaistīt mentoru (māsu). Tas nozīmē, ka katrs students klīniskās prakses laikā darbojas kopā ar savu mentoru (viens students : viens mentors) Pateicoties studentiem (īpaši pēdējo kursu studentiem) tiek arī atvieglots ikdienas darbs slimnīcā. Vairākkārt tika uzsvērts, ka bieži motivētākie studenti pēc prakses kļūst par ārstniecības iestādes darbiniekiem. Diemžēl esot arī daļa studentu, kuriem nepieciešams tikai diploms. Darba devēji norādīja, ka nebūtu problēmas nodrošināt praksi arī ārvalstu studentiem, jo daudzas māsas labi pārvalda angļu valodu. Problēma varētu būt pašu studentu iespējas komunicēt ar pacientiem, kas nerunā angļu valodā.

Tika uzsvērts, ka prakšu programmu apraksti satur detalizētu informāciju par apgūstamajām prasmēm un kompetencēm prakses laikā, kā arī ir skaidri definētas prasības prakšu vadītājiem.

Galvenā darba devēju vēlme attiecībā uz studentiem, lai students var iekļauties darba kolektīvā un strādāt komandā, kā arī studijās, apgūstot teorētiskos kursus vairāk pievērstu uzmanību rehabilitācijai un pacientu izglītošanai. Izmaiņas studiju programmā lielākoties tiek vērtētas pozitīvi, uzsverot jauno studiju kursu: Līderība un efektīva vadība un Projektu izstrāde un finanšu vadība, ieviešanu studiju programmā, kā arī, tas ļaus darba tirgū ienāk māsām, kuras būs labāk sagatavotas darbam māsas profesijā.

Kā vienīgais negatīvais aspekts saistībā ar izmaiņām studiju programmā tika minētas izmaiņas normatīvā regulējumā, ka māsas kvalifikāciju vairs nevarēs iegūt 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmās un uzsākt darba gaitas paralēli apgūstot kvalifikāciju kādā no māsas pamatspecialitātēm un iegūstot bakalaura grādu veselības aprūpē. Tas nozīmē, ka māsa darba tirgū ienāks vēlāk. Tomēr galvenais ir pozitīvais aspekts - palielinātais klīnisko prakšu apjoms.

Galvenie ieteikumi no darba devēju puses, lai studenti padziļinātāk apgūtu komunikācijas un saskarsmes prasmes. Teorētiskajās mācībās vairāk izmantot lomu spēles (tas ļautu studentam labāk sagatavoties praksei un darbam ar pacientu) un klīnisko praksi organizēt pamīšus ar teorētiskajām mācībām.

Galvenais izaicinājums darba devējiem ir jauno inovāciju ieviešana un neatpalikt no studentiem ar jaunām zināšanām.

Tika izteikts liels paldies RSU par labiem un motivētiem studentiem.

5. Galveno atziņu/secinājumu apspriešana ar RSU pārstāvjiem.

Plānotās izmaiņas studiju programmā vienprātīgi tika atzītas kā izprotamas, vērtīgas un nepieciešamas, netika paustas kritiskas piezīmes, kas varētu traucēt ieviest plānotās izmaiņas.

Izteikta nepieciešamība aicināt uz dialogu Veselības ministriju un Izglītības un zinātnes ministriju par papildus finansējumu studiju programmas attīstībai, t.s. klīnisko prakšu nodrošināšanai.

6. Plānoto izmaiņu analīze un ietekme uz studiju procesu un tā kvalitāti, kā arī izmaiņu atbilstība normatīvo aktu prasībām

Studiju programmas apjoms paredzēts 4 studiju gadiem pilna laika klātienē – 8 semestriem 160 KP apjomā.

Plānotās izmaiņas pilnībā iekļaujas esošajā mācīšanas struktūrā, atbilst MK noteikumiem Nr. 512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu", kā arī MK 2009. gada 24. marta noteikumu Nr. 268 "Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu, grozījumiem kas apstiprināti 2020. gada 10. decembrī, kas nosaka māsas profesijai nepieciešamo teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu apjomu.

Atbilstoši normatīvajam regulējumam, studiju programmas saturam, māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standartam, kā arī veicot studiju kursu savstarpējo kartēšanu tika veiktas izmaiņas studijuursos gan mainot studiju kursa nosaukumu, gan saturu papildinot ar māsas profesionālās darbības jautājumiem, tādējādi sniedzot studentiem padziļinātu ieskatu

izvēlētajā profesijā. Studiju kursos Veselības aprūpes vēsture un māszinību teorijas MDAK_339 (iepriekš Veselības aprūpes, māszinību vēsture un aprūpes filozofija) un Aprūpes filozofija un procesa modelis MDAK_324 (iepriekš Aprūpes process un māszinību teorijas) tika nodalītas apgūstāmās tēmas. Tas ļaus studentiem, sākot jau ar pirmo studiju gadu, veidot labāku izpratni par uz pierādījumiem balstītu pacientu aprūpi.

Tika izveidoti vairāki jauni studiju kursi, piemēram Klīniskā prakse I (preklīniskā) MDAK_314. Studiju kursa realizācijā tiks izmantotas simulācijas, kas atzīmējama kā mūsdienīga pieeja apmācībai, tādejādi ļaujot studentiem apgūt nepieciešamās iemaņas pirms apmācību uzsākšanas klīniskajā vidē. Ņemot vērā, ka māsa ir primārās veselības aprūpes komandas loceklis un viņas lielo lomu tajā, lai apgūtu kompetenci par pacientu aprūpi primārajā veselības aprūpes vidē tika izveidots studiju kurss Ģimenes medicīna MDAK_327.

Atbilstoši māsas (vispārējās aprūpes māsas) profesijas standartam un, lai veidotu studentu izpratni par līderību pacientu aprūpes un ārstniecības procesā, izveidots jauns studiju kurss Līderība un efektīva vadība MDAK_348.

Vairākiem studiju kursiem palielināts apjoms: Neiroloģija un pacientu aprūpe NUNK_019, Onkoloģiskās slimības un pacientu aprūpe. Sāpju aprūpe MDAK_272, Infekciju slimības un pacientu aprūpe SVUEK_091, Prakse pacientu un sabiedrības izglītošanā MDAK_346, Veselības aprūpes juridiskie aspekti MDAK_344, Pacientu un darba vides drošība MDAK_257, Dzemdniecība un ginekoloģija, pacientu aprūpe MDAK_024, Veca cilvēka aprūpe un aprūpe mājās MDAK_350.

Atbilstoši likuma *Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2013/55/ES* (2013. gada 20. novembris) ar ko groza Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu, prasībām attiecībā uz klīniskām mācībām, Klīniskās prakses apjoms palielināts līdz 60 KP. Saistībā ar to izveidoti jauni studiju kursi. Klīniskā prakse I (preklīniskā) MDAK_314 (2 KP) un Prakse. Starpdisciplinārā pieeja neatliekamām medicīniskiem stāvokļiem KPUMTK_017 (2 KP), kuru realizācija notiek RSU Medicīnas tehnoloģiju centrā vai klīnisko apmācību centros simulētā vidē, nevis klīniskajā vidē ārstniecības iestādē. Likums *Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2013/55/ES* (2013. gada 20. novembris) ar ko groza Direktīvu 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu, nosaka ka klīniskās mācības aizņem vismaz pusi no minimālās izglītības programmas ilguma un klīniskā apmācība ir tā vispārējās aprūpes māsu apmācības daļa, kurā apmācāmās māsas, strādājot komandā un tiešā saskarē ar veselu vai slimu personu un/vai sabiedrību, izmantojot iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences, apgūst pacientam vajadzīgās aprūpes organizēšanu, īstenošanu un izvērtēšanu. Tas nozīmē, ka klīniskās prakses apjoms klīniskajā vidē ir nevis 60 KP, bet gan tikai 56 KP, kas neatbilst normatīvajam regulējumam.

Prakse VIMDAK_351 (14 KP) un Prakse VII MDAK_352 (10 KP), kuru realizācija notiek klīniskajā vidē ārstniecības iestādē apgūstot prasmes dažādās jomās, piemēram ķirurģiskā aprūpe, ambulatorā aprūpe, bērnu aprūpe, anestēzijas un intensīvā aprūpe, u.c. Tas ļaus mācai pēc studiju beigšanas vieglāk izvēlēties to jomu, kurā turpināt strādāt un padziļinātāk apgūt darbam nepieciešamās prasmes un kompetences.

Sakarā ar to, ka sākot ar 2022. akadēmisko gadu netiks piešķirta akreditētajā studiju programmā norādītā kvalifikācija māsa (medicīnas māsa) un kāda no pamatspecialitātēm (ambulatorās aprūpes māsa, anestēzijas, intensīvās un neatliekamās aprūpes māsa, bērnu aprūpes māsa, internās aprūpes māsa, ķirurģiskās aprūpes māsa, garīgās veselības aprūpes māsa, operāciju māsa), vairāku studiju kursu realizācija vairs nenotiks. Slēgtie studiju kursi attiecināmi uz iepriekš minēto pamatspecialitāšu specializācijas moduļiem un praksi attiecīgajā pamatspecialitātē. Slēgts studiju kurss Ievadkurss (2 KP), jo turpmāk, izmantojot starptautisko pieredzi 1. studiju gada studentiem būs Iepazīšanās nedēļa, kuras laikā būs iespējams adaptēties studiju procesam, iepazīties ar RSU, fakultāti un katedru, bibliotēku, kā arī satikt savus mentoros (vecāko studiju gada studentus), lai sekmīgi uzsāktu studijas. Ņemot vērā, ka vairākos studiju kuros apgūstamās zināšanas, prasmes un kompetences tiek integrētas citos studijuursos, tad tiek slēgti arī tādi studiju kursi kā Infekciju kontrole aprūpē (2 KP), Transkulturālā aprūpe (2 KP) un psihociālās vajadzības (2 KP).

Izmaiņas studiju programmā paredz, ka turpmāk netiks piešķirta kvalifikācija kādā no māsas pamatspecialitātēm (ambulatorās aprūpes māsa, anestēzijas, intensīvās un neatliekamās aprūpes māsa, bērnu aprūpes māsa, internās aprūpes māsa, ķirurģiskās aprūpes māsa, garīgās veselības aprūpes māsa, operāciju māsa). Atbilstoši MK 2009. gada 24. marta noteikumu Nr. 268 "Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu, grozījumiem kas apstiprināti 2020. gada 10. decembrī, kas nosaka māsas profesijai nepieciešamo teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu apjomu, turpmāk māsas (vispārējās aprūpes māsas) specializāciju anestēzijā un intensīvajā terapijā, bērnu aprūpē, perioperatīvajā aprūpē un psihiatrijā un narkoloģijā varēs apgūt neformālajā tālākizglītībā profesionālās pilnveides kursus.

Studiju kursu apraksti izstrādāti detalizēti un atbilst visām Augstskolu likuma 56.¹ pantā noteiktajām prasībām. Studiju kursu apraksti un saturs liecina par mūsdienu līmenim atbilstošu, apdomātu pasniegšanu, pamatīgu iedziļināšanos apgūstamajās tēmās, definē prasības studiju kursa apguves uzsākšanai. Studiju kursu aprakstos skaidri definētas prasības studiju kursa apguvei, raksturoti studējošā patstāvīgā darba uzdevumi un noteikti studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji.

Studiju procesā iesaistītie mācībspēki, kā arī pievienotās apgūstamās obligātās un papildu literatūras saraksti latviešu un angļu valodās rada pārliecību par augstu studiju kvalitāti.

Studentus galvenās izmaiņas studiju programmā skars attiecībā uz klīniskās prakses apjoma palielināšanos. Paši studenti to uztver pozitīvi, jo tā ir iespēja maksimāli integrēties klīniskajā vidē.

Studiju programmā studiju rezultāti, kursu saturs, mācību metodes un novērtējums ir saskaņoti un vērsti uz profesijas attīstībai atbilstošu māsu sagatavošanu. Svarīgi atzīmēt, ka studiju kursu aprakstos definētās zināšanas, prasmes un kompetences ir atbilstošas māsas (vispārējās aprūpes māsa) profesijas standartā ietvertajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Izmaiņas studiju programmā veiktas atbilstoši mūsdienīgas programmas saturam un māsas (vispārējās aprūpes māsa) profesijas standartam.

Jāatzīmē, ka plānotās izmaiņas studiju programmā liecina par programmas darbības pilnveidi un attīstību, kā arī ir saskaņā ar PVO 2015.gadā izstrādātā dokumenta "Eiropas stratēģiskie virzieni māsu un vecmāšu stiprināšanai, lai sasniegtu Veselība–2020 mērķus"

(*European strategic directions for strengthening nursing and midwifery towards Health 2020 goals*) stratēģiskajiem virzieniem, kas vērsti uz māsas un vecmātes profesijas stiprināšanu, viena no dalībvalstu prioritātēm ir augstskolā iegūtas profesionālās kvalifikācijas nodrošināšana māsām un vecmātēm.

7. Secinājumi

Ekspertes viedoklis atbalstīt RSU pieteiktās izmaiņas pamatojas uz māsas (vispārējās aprūpes māsa) profesijas turpmākās attīstības kompetenču pilnveidošanu, nesadrumstalojot to pa vairākām pamatspecialitātēm. Māsas profesijas attīstību ir būtiski ietekmējušas izmaiņas, tiek ieviestas veselības aprūpes sistēmās. Tiecoties uz integrētas veselības aprūpes sistēmu, kuras centrā ir pacients, māsas loma ir būtiski mainījusies, prasot no māsas papildus kompetences, kā spēju patstāvīgi diagnosticēt, kad ir nepieciešama pacientu aprūpe, spēju patstāvīgi konsultēt un spēju patstāvīgi nodrošināt pacientu aprūpes kvalitāti, to novērtēt un analizēt. Kā arī izmaiņas māsu kompetencēs 2013.gadā tika noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā 2013/55/ES, ar kuru groza Direktīvu 2005/36/EK.

Gatavojot izmaiņas studiju programmā RSU tika pienācīgi izvērtētas materiāltehniskās bāzes iespējas, apzināts studiju potenciāls un speciālistu skaita pieprasījums darba tirgū, ciešā sadarbībā ar darba devējiem un nozares specialistiem, padomāts par prakses vietām, lai nodrošinātu augsti kvalificētu speciālistu sagatavošanu.

Izvērtējot studiju programmas iesniegtos dokumentus, studiju kursu aprakstus, plānojumu, iesaistīto mācībspēku sastāvu tika secināts, ka izmaiņas studiju programmā ir kvalitatīvi izstrādātas un organizētas, ņemot vērā nepieciešamas kvalifikācijas prasības un aktuālas tendences, nodrošinot atbilstību MK noteikumiem Nr. 512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu", kā arī MK 2009. gada 24. marta noteikumu Nr. 268 "Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu", grozījumiem kas apstiprināti 2020. gada 10. decembrī, kas nosaka māsas profesijai nepieciešamo teorētisko zināšanu un praktisko iemaņu apjomu, kas stāties spēkā 2022. gada 1. janvārī.

Attiecībā uz veikto izmaiņu atbilstību Likuma "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu" redakcijā, kas stājas spēkā ar 2022. gada 1.janvāri, 14. panta 3. punkta 3.apakšpunktu, kas nosaka, ka klīniskās mācības aizņem vismaz pusi no minimālā izglītības programmas ilguma, pašlaik vairāk atbilstoši izskatās studiju kursi 54 KP apjoma 60 KP vēlamā vietā, par ko ir pievienota ekspertes rekomendācija. Kā arī nav skaidra regulējuma par prasības par klīniskajam mācībām piemērošanu attiecībā uz praksi, par ko RSU pārstāvji izteica gatavību pielāgot esošo studiju programmu tiklīdz būs pieejama papildinformācija par šīs normas piemērošanu.

Studiju programma sagatavos profesionālas, mūsdienu darba tirgus prasībām atbilstošas māsas, attīstot kritisko domāšanu, analītiskās spējas aprūpē, prasmes un kompetences patstāvīgi rīkoties dažādās aprūpes situācijās. Studijas nodrošinās uz pierādījumiem balstītu pamatu profesionālajai darbībai un veicinās studējošo personības attīstību, ievērojot profesionālās ētikas prasības. Studiju programma veicinās māsas profesijas izaugsmi.

Izmaiņas studiju programmā nodrošinās iespēju sagatavot studentus atbilstoši darba tirgus prasībām un māsas profesijas attīstības tendencēm.

8. Rekomendācijas

Eksperte rekomendē apstiprināt pieteiktās izmaiņas RSU studiju virziena “Veselības aprūpe”, studiju programmā “Māszinības”.

Eksperte rekomendē:

Līdz studiju programmas ar izmaiņām īstenošanas uzsākšanai:

- Jaunos studiju kursus Klīniskā prakse I (preklīniskā) MDAK_314 (2 KP) un Prakse. Starpdisciplinārā pieeja neatliekamām medicīniskiem stāvokļiem KPUMTK_017 (2 KP), iekļaut studiju programmas teorētiskajā daļā, neattiecinot tos uz mācībām klīniskajā vidē;
- Studiju programmas 60 KP attiecināt tikai uz mācībām klīniskajā vidē, kā to nosaka likums *Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2013/55/ES*;

Turpmākai attīstībai ilgtermiņā:

- aicināt uz dialogu Veselības ministriju un Izglītības un zinātnes ministriju par papildus finansējumu studiju programmas attīstībai, t.s. klīnisko mācību un prakšu nodrošināšanai.

Mg. paed., MBA, māsa

Evija Bakša-Zveja

Datums: 2021. gada 21. jūnijā